

Bandlikni ta'minlashda investitsiyalarni jalb qilishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati (Zarafshon tumani misolida)

Aydinay Narbayevna Karibayeva

Ilmiy rahbar: N.A.Mamadaliyeva

NIU

Annotatsiya: Mazkur maqolada hududiy bandlikni ta'minlashda investitsiyalarning o'рни va ahamiyati ilmiy-nazariy hamda amaliy jihatdan tahlil qilingan. Xususan, Zarafshon tumanida investitsiyalarni jalb qilish jarayoni va uning aholi bandligiga ta'siri o'rganilgan. Tadqiqot natijasida investitsiya loyihalarining yangi ish o'rinlari yaratish, mehnat bozori muvozanatini ta'minlash va hududiy iqtisodiy rivojlanishga ta'siri asoslab berilgan. Shuningdek, investitsiyalarni samarali jalb qilish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: bandlik, investitsiya, mehnat bozori, hududiy iqtisodiyot, investitsion muhit, ishsizlik, kichik biznes, iqtisodiy rivojlanish

Socio-economic significance of attracting investments in ensuring employment (on the example of Zarafshan district)

Aydinay Narbayevna Karibayeva

Scientific supervisor: N.A.Mamadaliyeva

NIU

Abstract: This article analyzes the role and significance of investments in ensuring regional employment from a scientific, theoretical and practical perspective. In particular, the process of attracting investments in Zarafshan district and its impact on population employment are studied. As a result of the study, the impact of investment projects on creating new jobs, ensuring labor market balance and regional economic development is substantiated. Practical proposals for effective attraction of investments are also developed.

Keywords: employment, investment, labor market, regional economy, investment environment, unemployment, small business, economic development

Kirish

Aholi bandligini ta'minlash masalasi zamonaviy iqtisodiy siyosatning eng muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bandlik darajasining oshishi aholi daromadlarining ko'payishiga, kambag'allikning kamayishiga va ijtimoiy barqarorlikning

mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Shu jihatdan investitsiyalar iqtisodiy o'sishning asosiy omili sifatida nafaqat ishlab chiqarish hajmini oshiradi, balki yangi ish o'rinlari yaratish orqali bandlik darajasini ham ta'minlaydi.

Hududiy darajada investitsiyalarni jalb qilish bandlikni oshirishning samarali vositasi hisoblanadi. Xususan, Zarafshon tumanida investitsiya loyihalarini amalga oshirish orqali yangi ish o'rinlarini yaratish va mehnat resurslaridan samarali foydalanish imkoniyatlari kengaymoqda.

Asosiy qism

Bandlik va investitsiyalar o'rtasidagi bog'liqlik

Iqtisodiy nazariyaga ko'ra, investitsiyalar yalpi talabning muhim tarkibiy qismi bo'lib, ishlab chiqarish hajmining kengayishiga va yangi ish o'rinlarining yaratilishiga olib keladi. Ayniqsa, real sektor investitsiyalari mehnat talabining oshishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Investitsiyalar hajmining ortishi natijasida ishlab chiqarish korxonalari kengayadi, xizmat ko'rsatish sohasi rivojlanadi va tadbirkorlik faolligi kuchayadi.

Bandlikni ta'minlashda investitsiyalar quyidagi yo'nalishlarda muhim rol o'ynaydi:

- yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish;
- mavjud korxonalarni modernizatsiya qilish;
- infratuzilmani rivojlantirish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash;
- innovatsion faoliyatni rag'batlantirish.

Zarafshon tumanida investitsiyalarning bandlikka ta'siri

Zarafshon tumanida investitsiyalar asosan sanoat, xizmat ko'rsatish va kichik biznes sohalariga yo'naltirilgan. Ushbu yo'nalishlarda amalga oshirilgan investitsiya loyihalari yangi ish o'rinlarining yaratilishiga va aholi daromadlarining oshishiga xizmat qilmoqda.

Hududda kichik biznesni rivojlantirishga qaratilgan investitsiyalar qisqa muddatda bandlik samaradorligini oshirmoqda. Ayniqsa, xizmat ko'rsatish va savdo sohalarida tashkil etilgan yangi subyektlar yoshlar va xotin-qizlar bandligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Shu bilan birga, investitsiyalarni jalb qilish jarayonida muayyan muammolar ham mavjud:

- malakali kadrlar yetishmasligi;
- investitsion muhitni yanada takomillashtirish zarurati;
- infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi.

Ushbu muammolarni bartaraf etish orqali investitsiyalarning bandlikka ta'sirini yanada kuchaytirish mumkin.

Investitsiyalarni jalb qilishni takomillashtirish yo'nalishlari

Bandlikni oshirish maqsadida quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

1. Mehnat talab yuqori bo'lgan sohalarga investitsiyalarni yo'naltirish.
2. Kasb-hunar o'qitish dasturlarini investitsiya loyihalari bilan uyg'unlashtirish.
3. Davlat-xususiy sheriklik asosidagi loyihalarni kengaytirish.
4. Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun qulay muhit yaratish.
5. Hududiy investitsion dasturlarni ishlab chiqishda bandlik ko'rsatkichlarini asosiy mezon sifatida belgilash.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, investitsiyalar bandlikni ta'minlashning muhim iqtisodiy omili hisoblanadi. Investitsiya loyihalari orqali yangi ish o'rinlari yaratiladi, mehnat bozori muvozanati ta'minlanadi va hududiy iqtisodiy rivojlanish jadallashadi.

Zarafshon tumanida investitsiyalarni jalb qilish va ulardan samarali foydalanish bandlik darajasini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda. Kelgusida investitsion muhitni yanada takomillashtirish va investitsiyalarni maqsadli yo'naltirish orqali hududda barqaror bandlikni ta'minlash imkoniyati kengayadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining "Aholi bandligi to'g'risida"gi Qonuni. . – Toshkent, 2019 yil 25 dekabr (O'RQ-598-son).
2. O'zbekiston Respublikasining "Investitsiyalar va investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.-Toshkent, 2019 yil 25 dekabr (O'RQ-598-son).
3. Keynes J.M. "The General Theory of Employment, Interest and Money".– London: Macmillan, 1936.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining investitsiya va bandlik masalalariga oid farmon va qarorlari. – Toshkent, 2019 yil 28 yanvar (PF-5643-son).
5. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari.
6. O'zbekiston Respublikasi Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi ma'lumotlari. – Toshkent, 2023.
7. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi bo'yicha statistik to'plam. – Toshkent, 2023.
8. Israilova, H. M., & Uzoqov, I. E. (2023). Oliy o'quv yurtlarida sog'lom turmush tarzi haqida ta'lim berishning o'ziga xos xususiyatlari. Science and Education, 4(11), 224-231.
9. Uzoqov, I. E., Lapasova, Z. K., & Jabborxonova, G. A. K. (2022). Oziq-ovqat mahsulotining xavfsizligi: muammolar va yechimlar. Science and Education, 3(7), 41-52.

10. Sarikulov, M. X., Uzoqov, I. E., & Lapasova, Z. K. Q. (2022). Oliy ta'lim muassasalarida yosh kadrlarni sifatli inklyuzif o'qitishni rivojlantirish va yetuk kadrlarni tayyorlash. *Science and Education*, 3(6), 784-788.
11. Karimkulov, Q. M., Uzoqov, I. E., Sarikulov, M. X., & Xursanova, M. Y. (2022). Oziq-ovqat mahsulotlarini sifatini aniqlash va tasniflash usullari. *Science and Education*, 3(9), 157-161.
12. Мамадалиева, Н. А. (2022). Ресурсобережение основа экономического роста. *Science and Education*, 3(12), 427-433.
13. Мамадалиева, Н. А., & Суяров, Х. У. (2023). Кончилик саноатида янги технологияни жорий этиш ва унинг иктисодий самарадорлигини баҳолаш йўли. *Science and Education*, 4(5), 789-795.
14. Mamadalieva, N. A. (2021). The Importance of Ecotourism for Those Working in the Chemical Industry. *EUROPEAN JOURNAL OF BUSINESS STARTUPS AND OPEN SOCIETY*, 1(1), 1-4.
15. Мамадалиева, Н. А., & Исломова, Р. А. (2022). Кимё Саноатида Ишловчилар Учун Экотуризмнинг Аҳдмияти. *Miasto Przyszlosci*, 30, 65-68.
16. Uzoqov, I. E., & Sayfiddinov, A. A. (2025). Tovarlar barqarorligiga tashish va saqlash sharoitlarining kimyoviy hamda ekologik ta'siri. *Science and Education*, 6(10), 110-113.
17. Uzoqov, I. E., Yusupov, B. B. O. G. L., Nurmatov, B. X. O. G. L., & Imankulova, G. Y. Q. (2025). E-Learning: Unpacking the Theories and Methodologies for Effective Digital Education. *Science and Education*, 6(6), 726-729.
18. Узоков, И. Э., & Иманкулова, Г. Е. (2025). Теория и методика электронного образования в технических университетах. *Science and Education*, 6(6), 799-801.
19. Karimkulov, K. M., Uzaqov, I. E., Yusupov, B. B. O. G. L., & Abdumannobova, D. M. Q. (2024). Qahva turlari, kimyoviy tarkibi va ishlab chiqaruvchi kompaniyalarni tahlili. *Science and Education*, 5(2), 184-191.
20. Karimkulov, K. M., Uzaqov, I. E., & Abdumannobova, D. M. Q. (2024). Kofening turlari, kimyoviy sifatini aniqlash va tasniflash usullari. *Science and Education*, 5(2), 166-176.
21. Uzaqov, I. E., Xamroxonova, S. J. R. Q., Ro'Zimova, M. M. Q., & Uzoqova, Z. A. Q. (2024). Orol dengizini qurishidan kelib chiqadigan global muammolar va yechimlar. *Science and Education*, 5(2), 77-83.
22. Сарикулов, М. Х., Узаков, И. Э., Куйбаков, Б. Б., & Хунаров, А. М. (2023). Роль воспитания в формировании гармонично развитого поколения. *Science and Education*, 4(6), 554-560.